

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "
Pentru România şi
străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON N. 226

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
ŞI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la adminis-
trație. Prețul după tarife
și învolat.

Manuscrisele nu se in-
napoiată.

Conflictul germano-rus.

Berlin, April 1914.

Polemica ziarelor germano-ruse continuă a preocupa lumea politică.

După primele zile ale violentei campanii a ziarelor germane contra Rusiei, ziarul „Norddeutsche Zeitung” a publicat o notă oficioasă prin care nu se solidariza cu campania începută, însă spiritele nu s’au liniștit. Campania a continuat, presa germană arătând că este lipsită cu totul de sângele rece în fața calului ziarelor rusești. Deși ministrul de război al Rusiei a declarat fățiș că armata rusească se pregătește nu numai pentru defensivă, ci și pentru ofensivă, ceea ce înseamnă o amenințare directă a Germaniei, totuși această declarație a fost mai mult exploatată în străinătate decât în Rusia. Pregătirea de război a Rusiei va fi dovedit Triplei alianțe și în special Germaniei că Franța este sigură de alianțele sale. Ziarele germane se vor calma de bună seamă în curând, înțelegând că Rusia nu face altceva decât ceea ce însăși Germania a făcut cea dintâi; se înarmează mereu.

Ziarele rusești „Novoie Vremia” și „Rossia” au răspuns la campania violentă a ziarelor germane printr-o propunere nu atât de nouă: *alianța Angliei, Franței, Germaniei, și Rusiei.*

După acele ziare această alianță rezolvind toate litigiile dintre diversele popoare, ar putea fi preluată păcii europene. Țap ispășitor al acestei alianțe ar fi monarhia Habsburgică. Conflictul latent dintre Franța și Germania ar dispărea întru cât Alsacia și Lorena ar fi înapoiate patriei de care a fost deslășită acum 43 ani. Germania ar căpăta teritoriul locuit de populațiile germane din Austria. Ungaria și Boemia ar deveni state independente. Italia și-ar anexa Triestul și Fiume. În fine România ar căpăta teritoriile locuite de Români, azi sub dominarea austro-ungară.

Această ingenioasă propunere a ziarului rusec, prin care în adevăr multe din chestiile în litigiu ar căpăta o rezolvare, a fost viu co-

mentată de presă. Totuși această propunere ridică noi probleme. Germania ajungând dela marea Baltică la marea Mediterană ar domina comerțul mondial și ar putea înfrânge forța maritimă în Anglia. Alături de Anglia, Italia ar fi cea dintâi care ar protesta contra acestui proiect — deși i-se asigură încorporarea Triestului, a frumosului Fiume și a unei părți din Dalmația — deoarece și-ar vedea diminuată cu mult forța sa în Mediterana, pe care o visează a deveni o mare latină.

Chiar din sânul Germaniei, care prin acest proiect devine cea mai puternică forță din lume, s’ar ridica protestări. Prusia n’ar putea admite să i-se scadă cu nimic ponderea și rolul de director pe care-l are în mijlocul statelor federale.

Germanii din Austria cari se deosebesc de ceilalți prin caracterul lor deosebit și mentalitatea lor anumită, ar pretinde un prim loc în politica vastului imperiu ce ar cuprinde toată Europa centrală, aceasta în dauna unora din actualele state federale.

Dar oare Austro-Ungaria n’ar face încercări disperate în fața acestei tentative?

Oare tradiția habsburgică de atâtea ori seculare nu va găsi noi forțe cari să o salveze?

E greu a fi proroc. Istoria nu este o știință, care să formuleze legi matematice în baza cărora să se poată prevedea ce taine de nepătruns ascunde viitorul și ce soartă rezervă destinul popoarelor.

Neavând legi, avem numai cunoștințele trecutului și simțul realităților faptelor istorice, după cari putem vedea încotr’o se îndreaptă evoluția societății și a popoarelor. Însă nu putem fixa cu exactitate când se va produce cutare fenomen sau anumit eveniment. În viața popoarelor, ca și a societății în general, sunt unele fapte cari se produc în momente neașteptate, evenimentele desfășurându-se cu toată impetuozitatea lor, în afară de toate prorociriile și prevederile.

Conflictul germano-rus nu mai este la ordinea evenimentelor internaționale a zilei. Polemica ziarelor

va înceta pentru ca să se reînceapă în alte împrejurări prielnice.

În vremea noastră de pace armată, când toate țările își măresc contingentele, își refac armatele și introduc cele mai ingenioase mijloace deucidere pentru a putea distruge pe adversar în cel mai scurt timp posibil, asemenea conflicte și asemenea amenințări au devenit fapte normale.

Cine va asvârli scinteia care să aprindă iarba de pușcă din aer, nu se știe. Vor căpăta conducătorii popoarelor înțelepciunea evanghelistului, pentru ca la masa verde a diplomației internaționale, în numele marelui principiu democratic al naționalităților, să se rezolve litigiile Europei actuale? Puțin probabil. După cum am mai spus față în față sunt forțele păcii și forțele războiului. Dacă în momentul actual puterea lor de echilibru este aceeași nu se poate spune la ora actuală cari forțe vor fi înfrânte de evenimentele viitoare.

În numele umanității nu putem dori decât ca forțele păcii să învingă totdeauna, fără însă ca prin această să se întunece și să se ingenunche dreptul la viață al popoarelor mai mici și al popoarelor de sub domina-re străină.

al. negură.

Camera. Camera ungară a ținut ieri o ședință, în care s’au îndeplinit unele formalități și s’au prezentat rapoarte. Momentul cel mai însemnat a fost prezentarea proiectului pentru împărțirea circumscripțiilor electorale, pe care îl dăm și noi în extras. Proiectul a fost avizat comisiei administrative pentru studiere.

S’au decis apoi ca viitoarea ședință să se țină în 21 Aprilie c.

Chestiunea revizuirii tratatului de la București. Zilele trecute s’au publicat știri sosită din Roma, că guvernul austro-ungar vrea să pună din nou la ordinea zilei chestia revizuirii tratatului de la București. Știrea aceasta se desminte acum din loc competent austro-ungar și italian.

Politica unui mare ziar rusec.

Cespune primredactorul ziarului „Novoie Vremia” unui ziarist maghiar.

Cunoscutul ziarist maghiar Adorján Andor, care la timpul său a dat publicității mult discutatul interviu cu contele Czernin, petrecut actualmente în Petersburg, unde solicează părerea cercurilor oficiale și neoficiale rusești asupra chestiunilor mari dela ordinea zilei, pe cari le publică apoi în ziarul „Az Est”. E foarte interesantă ancheta aceasta, căci ne lasă să întrezărim gândurile de cari sunt frământați bărbații de stat ai Rusiei.

E desigur însă o mare deosebire între cele ce se spun de bărbații de stat ruși, cari ocupă posturi responsabile și prin urmare trebuie să fie mai rezervați, și între cei cari nu ocupă portofolii de miniștri. Aceasta ne-o dovedește, cum nu se poate mai bine, interviul apărut în n-rul de ieri al ziarului „Az Est” cu primredactorul marelui ziar rusec „Novoie Vremia”, *Pilenko*. Mai rar atâta sinceritate și cutezanță ca tocmai în declarațiunile făcute de acest ziarist și politician activ rus!

Iată în întregime acest interviu, care nu mai are lipsă de nici un comentariu, dar care va fi încă mult discutat și comentat cu deosebire de presa germană:

Urăm Germanismul!

Recunosc, că Ungaria se află în o mare dilemă între cele două pericole: între *Ruși și Germani*. La noi nu mai există îndoială, că Ungaria se va alipi până la sfârșit străns de tripla alianță, e doar în dependență de Austria și nici nu poate face altceva.

Este adevărat, există imperialism rusec și se pregătește marea răfuială. *Urăm nespus rassa germană și noi nu facem deosebire între Berlin și Viena*. Pentru noi amândouă au același însemnătate. Germania ne-a luat teritoriile colosale. Europa este până la Elba slavă. Împrejurimile Berlinului sunt slave. În ținutul orașului Lipsa venzi sunt slavi curăț. Chiar și numele lui Bülow e rusec, *Bjeloff*. Situația aceasta

trebuie să se schimbe. E de regretat, că, dacă nu în altceva, apoi în faptul că Rusia a fost câștigată pentru împărțirea Poloniei și prin aceasta am ajuns în dușmănie cu un mare popor slav, în faptul acesta s’a manifestat geniul politic a lui Frideric al 2-lea. Să sperăm însă, că această greșeală se va putea odată repara, și, dacă nu pentru altceva, atunci tocmai pentru aceasta trebuie să ne măsurăm odată cu Nemții.

Dar aceasta să nu te mire, căci trebuie să cunoști testamentul politic al Țarului Nicolae I. Pe acest autocrat, cel mai mare patriot rus, l-a jignit adânc împărțirea Poloniei. În consecință cu cât mai mult Nemții vor oprimă pe Poloni, cu atât mai mult ne vom bucura. Căci altfel ar întârzia ora liberării, pe care o vom face să bată cu un ceas mai curând, deoarece nu l-am putea rupe dela Austria, unde, precum se știe, se bucură de libertate deplină. Planul nostru de-a elibera pe Poloni, nu e un plan nou. Acest plan și l-a înșușit un mare partid rusec, partidul cadeților. Deși mișcarea s’a potolit întru câțva, gândul eliberării Polonilor trăiește și el se va realiza deodată cu victoria democrației, care va trebui să urmeze.

Cauzele urei.

Noi urăm Germanismul pe două motive. Urăm Germania, fiindcă avem să-i discutăm egemonia lumii și urăm Austria, fiindcă a păcătit în contra Slavilor din Balcani. Și încă cât de prost! Austria a renunțat la Sandjak, fiindcă statul major austriac a crezut, că nu acest drum duce la Salonic ci direcția liniei ferate Belgrad—Niș. Dar să te întreb: Să mai poate oare împedeca unirea Sârbiei cu Muntenegru? Indată după moartea lui Nichita unirea va urma și atunci Serbia va ajunge la Adria.

Soartea României și a statelor balcanice.

Ne-au ajuns șase luni de lucru ca să aducem România în alianță balcanică și zădărnica a fost toată opunerea vitejască a regelui Carol. România latină își poate găsi un loc destul de potrivit în alianța balcanică. *Și nu va fi oare România și mai strâns legată de această alianță, când îi vom da și cele patru milioane Români din Ungaria?* Bulgaria s-a burzucac acum, dar ce poate ea aștepta dela Austria? Nimic. N-avem decât să vom și dinastia Bulgăriei este peste noapte detronată. Din contră dacă vom presiona cât de cât asupra Sârbiei și Greciei, Bulgaria ar putea să capete Macedonia, Cavala, Seres, Drama și chiar și Salonicul. Pentru ce nu i-am dat aceste când cu pacea dela București? Pentru ce să o ținem în mână și să-i le dăm atunci,

Cronica de Duminecă.

— Păreri și impresii literare. —

Ultimele acorduri ale pianului tăcără. Afară începuse să cânte vântul pustiu de lanuarie. Ochii negri, inteligenți ai artiștii râdeau de mulțumire că armonia chelmată la viață prin mâna-i mălăstră a putut aduce evlavie în sufletele răsvârlitorilor cari acum rămăseseră duși pe gânduri. Fiecare gândindu-se la o lume ce ar fi putut fi aveau, dacă mai mare peste mâna de lut n’ar fi înconștiența.

»Valkdra« lui Wagner. Zelta cu suflet mare, cu porniri eroice, așa cum marele maestru și-a închipuit-o. La cântecul elzpelor icoana ei își răsare maestosă în minte. Demnă și atot covârșitoare prin mădria și îndurarea ei. Măreșă, așa cum numai un suflet mare a putut-o întâlni vredodată.

Din strălucirea din Wallhall este isgonită pentru mila și îndrăneala ei. Este stins nimbul nemuririi ei și, drept culme, este condamnată de Wothan să devie nevastă supusă celui dintâi muritor ce o va deștepta cu sărutul lui. Și atunci ea, îngrozită de acest gând, se roagă:

»Dacă trebuie să plec din Wallhall; dacă nu trebuie să mai iau parte la opera ta; dacă de acum trebuie să fiu supusă bărbatului autoritar, — *lasului ludăros nu mă da pradă*. Să nu fie un nemernic acel ce mă va câștiga!

»Păzește pe cea adormită cu spaimă ce sperie, fă ca numai un erou liber și fără de frică să mă găsească odată aicea pe stâncă. La porunca ta să se aprindă un foc. Flacăra pălplitoare să înconjoare stâncă. Limbile ei să pârjolească, dinții ei să fărâme pe sel care, laș fiind și obraznic, ar îndrăni să se apropie de stâncă!...«

Incântat de creațiunea lui, Wagner însuși a exclamat: Am ridicat un monument femeii, pe care de atâtea vreme o visez!

Din seara aceia am început să mă împrietenesc din nou cu un subiect, care mă preocupa de mult: inspiratorii și inspiratoarele. De ce nu avem opere mari, de ce trebuie să ne mulțumim cu lucruri mărunte, sarbăde și de cele mai multe ori să ne mângâem că cel puțin forma pretinsei opere de artă are ceva care se depărtează de banalitate?

Odată începusem să mă interesez de inspiratorii și inspiratoarele noastre. Am cules niște date, cari mi-au întărit convingerea că opera depinde foarte mult de inspirator sau inspiratoare. O carte, o navelă, o poezie, și mai ales poezie banală nu poate fi inspirată decât de o persoană banală. Vorbesc, firește, de operele scriitorilor, cari fac parte din literatură, nu de negustorii de spațac, cari fac să urle publicațiunile periodice de reclama nerușinată.

De ce a scris Cerna frumos? Pentru că era inspirat de un suflet supe-

rior. Nu trebuie să uităm că sufletul artistului este barfa. Mâna care face însă ca să vibreze coardele este inspiratorul. Și de această mână depinde puterea și căldura cântecului, lumina sau umbra tabloului, perfecțiunea formei de marmoră cioplită. De ce a scris Eminescu frumos? Era inspirat de un suflet ales și gata de jertfă. Când se vor publica toate scrisorile Veronicăi Micile, se va vedea cu câtă dragoste urmărea această femeie pe poet, cum îl încuraja, cum știa să-l aprecieze, să-i arate părțile bune și rele. Din nenorocire aceste scrisori s’au răspândit ca fălma orbului. Și aproape nu este intelectual care să nu fi văzut la sun prieten» o scrisoare trimisă de Veronica Micile lui Eminescu.

Vezi tu, spune ea într-o scrisoare, de ce am început să scriu poezii? Pentru că tu ești un geniu mare. Și mă gândeam că, pentru a fi vrednică de tine, o femeie trebuie să fie și ea mare. Iar eu voiam să fiu vrednică de tine. Volam să mă arăt jă am și eu însuși deosebite.

Cam acestea sunt cuvintele din scrisoarea văzută de mine. Și nădăjdăesc, că deținătorul ei, fiind un magistrat ciuștit, o va publica odată în întregime. În orice caz e mărturisirea prețioasă a inspiratoarei marelui poet, mărturisire care ne face să înțelegem acum cât de firesc era să cânte Eminescu așa cum a cântat, câtă vreme se afla în fața unei femei, care, spre a fi vrednică de el, începuse să scrie versuri, deși nu era sigură că are această vocație.

Firește, Veronica Micile se înșela, când credea că o femeie poate fi mare și vrednică de a fi cântată numai grație faptului că și ea are talent. Și poate în această părere greșită a ei trebuie căutat dramatismul frumoasei lor povești de iubire.

O femeie poate fi mare prin sinceritatea ei, prin bunul ei simț, prin cultura ei, prin bunătatea ei, prin disprețul ei arată minciunilor convenționale. Să nu uităm că în definitiv modelul clasic de femeie ni’l dă tot Cornelia mama Grachilor. Și să nu uităm că Doamna de Stein va trăi prin opera lui Goethe mai mult decât toate scriitoarele contemporane ei. De acest adevăr Veronica Micile probabil nu’și dădea seama. Oricum icoana ei răsare așa de senină în mintea noastră când vedem că și-a dat seama de rolul ei în viața sufletească a poetului.

Cercetând mai de aproape, ușor te poți convinge că, cel puțin la noi, inspirația artiștilor nu vine nici odată din lumea sus pusă, de acolo de unde e aur și fast. Și doar această lume nu este cetate cu porțile ferecate pentru poezi. Și cu toate acestea de acolo nu vin inspirații. De ce?

Pentru că în acea lume nu vei întâlni pic de poezie. Pentru că e o banalitate și o spoliață, un formalism îngrozitor. Ori-ce individ din această lume e un rob al formelor. Iar robii cari trăiesc de bună voie în lanțul for-

melor neghioabe nu pot inspira decât ironii.

Cinci’nat Pavelescu a vrut să găsească în această lume poezie și a plătit scump această copilărie, căci a trebuit să ia rolul de scriitor așa cum Cirano de Bergerac, în splendidul-i monolog se măndrește că nu este.

Eram odată în redacția unei reviste literare. Redactorul tocmai alegea cuvintele cu cari să respingă o bucată a unui colaborator, pe care’l prețuia. Era o scrisoare în versuri, care mai interesa tocmai pentru-că venea să lăturească convingerile mele.

»O, nu, poete dragă! Cântarea ta divină
»Va face să tresară o floare în grădina
»Și stâncă o’o miște din împietrirea ei,
»Dar n’o să miște gândul robit de for-
me — al ei.

»Căci nu’ntellege dânsa menirea de-a trezi
»În pieptul tău avântul și lumi de armonii,
»Mândria de-a fi doamna sublimiei in-
spirații!

— De ce nu o publici?
Redactorul zâmbi.
— Prietenul n’are dreptate!
— Și cu toate acestea, interveni
autorul, convingerile înșirate acolo le-
am plătit cu cei mai frumoși ani din
vieța mea!

În fața unui suflet frumos nu se pot desfășura decât gânduri și imagini,

când ne va face servicii nouă și alianței balcanice. Iar Serbia? În schimb pentru Macedonia va câpăta ca despăgubire Bosnia-Herțegovina și Iliria.

O învățătură pentru Unguri.

D-Voastră, Maghiarilor, ar trebui să vă servească ca învățătură soarta Turciei. Turcia, cea atât de împetrită de naționalități, a fost dată perii fiindcă pe lângă slăbiciunea ei internă s'a pus sub scutul triplei alianțe. Urmarea a fost, că Germania s'a incubat în Asia mică, Austria a luat Turcia Sandgaucul, iar Italia Tripolisul. Începând cu Bosnia până la Creta, toate perdelele acestei Turcia are să le mulțumească triplei-alianțe. Făcând parte din tripla-entată Turcia n-ar fi pierdut. Atunci n'am fi făcut alianța popoarelor balcanice.

Nol nu voim să presionăm asupra Ungariei, ca să o atragem și ca să renunțe la ideea ei de stat. Suntem însă siguri, că în situaținea dată, Ungaria va ajunge să fi hambarul de bucate pentru necesitățile Germaniei, o uliță infundată a Germaniei sau în cel mai bun caz: o Elveție, fără mare. Căci nu veți spera doar, ca orașul slav Piume să rămână, după marea împărțire, în mâni maghiare...

Cu aceste cuvinte prim-redactor Pilenko, care e și profesor de drept internațional la universitatea din Petersburg, și-a încheiat expunerile sale, pentru a căror autenticitate răspunde, de sine înțeles, ziaristul maghiar.

Un document prețios.

De câte-ori și-au ridicat cuvântul frunțașii noștri în adunări publice precum și în parlament pentru drepturile poporului român din Ungaria, deputații maghiari și întreaga lor presă se provoca cu predilecție la situația »insuportabilă» a Maghiarilor din România, cari ar fi espuși la cele mai intolerabile neîndreptățiri din partea guvernului și a societății din România.

Toate desmințirile noastre și chiar și cele venite dela Maghiarii stabiliți în România n'au putut convinge pe soviniștii noștri de neadevrul celor susținute de dănași. Cu orice preț le făcea o plăcere să reîmpropășteze povestea cu »suferințele» Maghiarilor din regatul României, pentruca în modul acesta să ațâțe opinia publică în contra noastră.

Acum ni se oferă din nou un prețios document, care reduce »suferințele» Maghiarilor din România la adevrata lor valoare. Un maghiar stabilit în România publică în nrul de eri al ziarului »Brassoi Lapok» un prim-articol, în legătură cu pretinsul curent antimaghiar din România, din care reținem următoarele:

...În România trăiesc Maghiarii în număr foarte însemnat, cari se pot înmulți fără nici o supărare și cari se bucură chiar de mare trecere. N'avem numai în număr fru-

frumose. În fața unui suflet mare un individ care are cât de puțin din darul muzelor, nu poate simți decât respect și evlavie. Femei, cari vedeți pe Don Chișoți făcând în fața voastră pe spiritualii, făcând glume nesărate, fiți sigure că nu vă stimează. Nu vă stimează pentru-că acest dar de a ști să stimeze nu-l au, sau voi n'ați fost în stare să-l impuneți.

Dacă ar fi permisă căutarea amănăturora dintre părinții operei de artă, dacă s'ar putea publica date, ce frumos s'ar putea explica din acest punct de vedere întreaga noastră mișcare literară și artistică. S'ar vedea atunci că n'avem opere mari, pentru-că lipsesc suflete mari cari să le inspire. Iar un suflet mare nu-l poate da decât cultura, cultura adevrată, nu spoiala care duce la robia gretoasă a formelor, a convențiilor și compromisurilor de tot soiul. Cultura adevrată, nu spoiala care, în loc de suflete, dă monștri, dă fardul, în fața căruia o minte sănătoasă se cutremură. Opera de artă, ca orice faptură vie, nu este numai a unuia. Ea are tată și mamă. Și dupăcum copilul moștenește calitățile părinților, tot astfel și opera de artă va purta în ea calitățile inspiratorului și ale executorului. O operă inspirată de un suflet mare, și executată de un suflet mare, va fi operă trăinică. Dacă li lipsește una din aceste condițiuni — va fi ceva hibrid, ceva trecător, ca manifestațiunile de viață superioară ale copiilor născuți din păriși cum a dat D-zeu.

R. Silviu.

mos școli maghiare ci și societăți maghiare culturale și sociale, în cari putem lucra neconturbați. Iar în vieța comercială și economică nu se poate simți un curent »dușman, ceea-ce după părerea mea, este de-o deosebită importanță... etc. etc.

Am reprodus aceste rânduri, ca să le avem la îndemână pentru viitor.

Externe.

Deschiderea Sobraniei.

Alaltaeri s'a deschis sesiunea extraordinară a Sobraniei. Prim-ministrul Radoslavof a dat citire discursului tronului care a fost primit cu aclamațiunii entuziaste. Mesajul motivează dizolvarea precedentei Sobranii, declară că relațiunile Bulgariei cu marile puteri sânt bune și că guvernul se străduiește a le face și mai prietenoase. Legăturile cu imperiul otoman se desfășoară în sensul cel mai amical, dat fiind numeroasele interese economice cari leagă ambele țări. Relațiunile cu toți ceilalți vecini au fost restabilite și se nădăduiește ca prin silințele mutuale ele se vor îmbunătăți din ce în ce mai mult. Viitorul Bulgariei este într-o muncă paacifică.

Mesajul anunță că Sobrania va avea să se ocupe de o serie de măsuri tinzând să asigure o situație economică și financiară țării.

După citirea mesajului s'a constituit biroul camerei.

Evenimentele din Albania.

— Ministrul sârbi la Petersburg Spalalcovici a primit o adresă urgentă dela primul ministru Pasiel pentru a o comunica ministrului Sasnow. Această notă anunță că situația din Albania e extrem de gravă. Regiunile Elbasan, Podgorița și Epirul au proclamat autonomia. Bantele albaneze au trecut frontiera sârba, dar au fost alungate.

Programul noului guvern italian.

Noul președinte al consiliului de miniștri, Salandra, a făcut în ședința de alaltaeri a camerei italiene o declarație asupra programului noului guvern. Salandra a spus între altele: Guvernul i-și propune să rezolve cele mai grave și mai urgente probleme actuale. Prima grijă va fi de-a veghea ca nimic să nu lipsească armatei care luptă în Libia. Pentru fortificații, armament, aeronautică etc guvernul va cere un credit extraordinar, care însă nu va trece peste suma de 200 milioane. Primministralul Salandra a anunțat apoi mai multe reforme financiare și măsuri de caracter social.

În ce privește directiva politică esterne ea va rămânea aceeași ca și în trecut.

Dirrecția democratică.

— Reflexiuni. —
— Fine. —

În chipul arătat în n-rul trecut, la noi libertatea și egalitatea au fost sufocate și clasele dominante s'au nuzit să nimicească preste tot până și dorința acestor bunuri neprețuite.

D. Maniu caracterizează în culori vii acestea păcate. În contra libertății și a egalității ce le-a comis politica de guvernare maghiară. Puterea de stat și a celea clase sociale și factorii, cari au pus mâna pe puterea statului, identificându-se cu însuși poporul maghiar și cultivând fără nici o rezervă reminiscențele patruzeciopistice, nisuințele de progres ale Românilor le-au scotit ca îndreptate în contra statului și, au tratat pe Români ca pe un element primejios al statului. Ei au fost priviți ca stând înafară de legi și, s'au aplicat toate energiile pentru stânjenirea validității limbii române.

Iar în ce privește egalitatea, unde instituțional s'a asigurat exclusivitatea și situaținea de drept deosebită pentru milioanele unui neam, în paguba milioanele celorlalte neamuri, acolo nu poate fi vorba de egalitatea de drept. Când susține concepțiunea maghiară greșită că popoarele nemaghiare ale Ungariei nu pot fi recunoscute ca subiecte de drept, ea preconizează principiul inegalității, pentru că vestește că acestor popoare nu li-se cuvine nici un fel de drept.

Sistemul de guvernare maghiar pentru nulificarea politică a naționalităților zeci de ani s'a folosit de mijloace artificiale, cari au nimicuit libertatea și egalitatea.

El a susținut zeci de ani o lege electorală pusă pe bazele celea mai strănte care în partea materială culminează în inegalități. Arondarea cercurilor electorale s'a făcut în un mod volnic. Iar în practica dela alegeri acest sistem a introdus mijloacele de forță morală și materială: volnicia și

corupția și soarta alegerilor a pus-o în mâna administrației și a reprezentantului ei tipic: a »Domnului notar.»

În administrarea țării acest sistem a făcut stricăciuni mari. Pentruca să împedecă orice mișcare politică a naționalităților, în fruntea comitatelor au sus pe esponentii guvernului și a decretat centralizarea cu orice preț. Astfel a succes acestui sistem de guvernare să nimicească autonomia comitatelor, vrednice de altă soarte. Virilismul și exclusivismul de rasă și de clase cu spiritul de intoleranță a dat lovitura de grație comitatelor, pe cari poporul maghiar însuși le considera căndva de cetățile de apărare a constituționalismului.

Sub acest sistem de guvernare firește nici vorbă n'a putut fi de libertăți publice. Libertatea cuvântului adecă libertatea de propagandă și de cucerire a opiniei publice, prin graful viu, libertatea de gândire, libertatea de întrunire și de asociare, acestea atribuții necesari ale poporului suveran și acestea comori a cetățenilor liberi, la noi n'au existat. Acestea libertăți în mare parte n'au fost regulate prin lege, și lăstate la discrețiunea organelor administrative de sub conducerea supremă a guvernelor, de aceea locul libertăților l-au ocupat prigonirile, lișenele, vexările. Să înțelege că lipsa libertăților publice au simțit'o în primul rând și mal ales naționalitățile.

Dar politica de guvernare n'a făcut să sângereze și dorința democratică cu libertatea și egalitatea ei.

Libertatea individului și prin ea a cetățenilor în genere, de a-și apăra interesele ori sentimentele prin asociere cu semenii ei și astfel a lupta pentru drepturile sale, a fost îngropată. Egalitatea cu dreptul egal la avantajele comune a indivizilor și a grupărilor de indivizi, dar așa că fiecare individ și fiecare grupare de indivizi să se împărțeașcă de acele în măsura contribuției sale la scopul comun și a aptitudinii sale, a fost zădărnicită.

Înflința cetățenilor și a grupurilor de cetățeni asupra mersului vieții de stat, împărțășirea lor în exercițiul dreptului de suveranitate a statului, a fost redusă la minimul posibil.

D-I Maniu scrie, că bărbații politici maghiari se tem de dezvoltarea democratică a Ungariei speriați de așa numita »primejdie a naționalităților.»

În adevră acesta a fost și este și azi argumentul politicii de guvernare maghiară și a poliției maghiari împotriva curentului democratic.

Nu mai cât politica de guvernare maghiară prin intențiunea involuntară a legat moartea naționalităților de moartea democrației, a căreia este viitorul.

D-I Maniu față de observarea, că partidul național român ca partid democratic a trebuit să se ferească de tratative cu contele Tisza scrie, că dănsul e conșinș că chestia naționalităților, întocmai ca alte mari chestiuni ale țării, numai democrația le va rezolvi. Aceasta convingere încă după părerea d-lui Maniu nu putea constitui motivul acceptabil de a face imposibilă rezolvirea chestiunii de naționalitate, chiar și unui guvern cu concepțiuni conservative.

De astă dată eu nu sunt de o părere cu d-l Maniu.

E cert că rezolvirea chestiei de naționalități, după cum scrie d-l Maniu, ar fi dus cu un bun pas înainte munca democrației prin deschiderea unor noi și puternice izvoare de forțe cari ar fi puse exclusiv în serviciul chestiunii democratice.

Nu mai cât direcția politică a contelui Tisza nu e o direcție conservativă care din motive justificabile să se alipească de starea existentă și să aibă nedumeriri pentru starea ce va fi, ci e o direcție reacționară și retrogradă.

Contele Tisza este autorul legii noi electorale, în care el pe motivul de a asigura preponderanța claselor istorice maghiare și a inteligenței, vrea să perpetueze dominaținea de rasă și de clase. Prin legea nouă de presă încătușează și mai mult libertatea de gândire. Prin ordinațiuni ministeriale stânjeneste celelalte libertăți politice.

Contele Tisza a mers până acolo de a introdus instituțional mijloacele de forță și în parlament ca să sugrume libertatea cuvântului.

Toate acestea isprăvi ale contelui Tisza nu sunt decât un marea politice de guvernare maghiară îndreptată contra libertății și a egalității. Toate dispozițiile reacționare și corupții, care ocupă tot un mult teren în sistemul de guvernare, arată că clasele sociale dominante dela noi s-au uzat politicește și că forțele lor politice s-au epuizat.

De aceea în interesul vieții de stat este lipsă de forțe noi, pe cari nu le pot da decât naționalitățile și elementele democratice.

După părerea mea forța împrejurarilor constrânge naționalitățile și elementele democratice din țară ca să lupte paralel împotriva sistemului de

guvernare actual și să coopereze paralel pentru instituirea adevrății libertăți și egalități spre mulțămirea și fericirea tuturor locuitorilor acestei țări.

Spre scopul acesta naționalitățile trebuie privite ca tot atâtea asociații firești, cari prin limba, tradițiile, trecutul lor istoric sunt elementele cele mai patriotice pentru dezvoltarea și consolidarea libertății și egalității. Aspirațiunile naționale și culturale a naționalităților pot afla îndestulare prin gruparea lor în corpuri politice autonome și prin federalismul acestor corpuri politice.

Pe calea aceasta naționalitățile și elementele democratice din țară nu vor putea realiza pactul politic și prin el pactul social, căci evoluția socială a noastră stă foarte departe de evoluția statelor înaintate, unde chiar acum s'a întâmplă frământările sociale în direcția aceasta. Însă ele vor pune bazele acestora prin realizarea sufragiului universal adevrat și apoi prin dezvoltarea libertăților publice și prin ele a libertății indivizilor și a gupurilor de cetățeni.

Prin urmare ideea politică despre Ardeal ca o Elveție orientală în urma colaborării naționalităților și a elementelor democratice înceta de a va fi o simplă utopie.

Contele Apponyi a avut dreptate când în camera maghiară și-a exprimat temerea de curentul democratic. Contele Tisza asemenea a avut dreptate când s'a arătat îngrijit pentru parlamentarismul dominaținea de clase și de rase din cauza direcției democratice, căci această direcție are să măture cu ajutorul naționalităților politica lor de guvernare în pseudo-parlamentarismul lor.

Atâtea pagubă!

Dr. George Pătăceanu.

Chestiunea română în camera magnaților.

În un raport scurt, ce ni s'a trimis eri din Budapesta, s'a remarcat faptul, că chestiunea română s'a discutat iardăș alaltăieri în ședința camerei magnaților. A pus-o pe tapet contele Károlyi Gyula, căruia l-a răspuns episcopul Hossu și contele Tisza. Dăm azi mai pe larg vorbirile, între cari este caracteristică mai ales vorbirea lui Károlyi, pentru falsitatea și obrăznicia ei.

Discursul lui Károlyi.

Cererile partidului național român — a zis Károlyi, — cuprinse în cele 11 puncte citite de către vicepreședintele partidului național român, dr. Theodor Mihalyi, în Cameră, sunt în contradicție cu ideea statului național unitar maghiar.

În apărarea ungurimei și a pămantului strămoșesc, guvernul a dat dovadă de slăbiciune.

Tisza tinde să stabilească un echilibru între unguri și români pe când interesele ungurimei li cer să aibă un rol preponderant.

Instituțiunile culturale precum și școlile medii românești constituie un pericol pentru Stat, căci elevii eștiți din aceste școli nu adoptă cu nici un preț ideea statului unitar maghiar.

Cât timp guvernul ungar are o atitudine rezervată, românii au o atitudine agresivă, ceea ce s'a manifestat și la întrunirea Ligii Culturale române, ținută Duminecă la București, cu care ocazie am fost expuși celor mai vehemente și inacceptabile atacuri, iar autoritățile românești nu s'au amestecat în mișcarea aceasta.

Președintele Ligii Culturale române a spus, că după contopirea culturală a românilor, va urma și cotoșirea teritoriilor locuite de români, iar Xenopol a spus, că drepturile românilor se întind până la Tisza. Un alt orator a spus că românii din sudul Ungariei se înarmează mereu, cumpărând arme militare uzate.

Propun ca să primească Camera magnaților partea care condamnă tratativele cu românii din cererea adresată Camerei magnaților de societatea culturală ungară »EMKE» din Cluj.

Răspunsul episcopului Hossu.

P. S. Sa episcopul Hossu a dat următorul răspuns la atacurile neblejnice ale lui Károlyi:

«Protestez în contra afirmațiunii că absoelvenții institutorilor teologilor și pedagogice române ar fi dușmani ai statului unitar maghiar.

Oratorul aprobă cu totul acțiunea inaugurată de contele Tisza și ar dori ca și în Camera magnaților ca și la Cameră, unanimitatea părerilor să se manifeste și că în această chestie să nu se amestece patima pasiunilor de partid și ca să fie discutată cu seriozitate.

Români din țara cceasta își vor face și în viitor datoria față de patrie după cum și-au îndeplinit-o și în trecut și vor ști să respingă cu demnitate ori-ce încercări străine de a turbura relațiunile față de patrie.

Printre conducătorii românilor nu au existat nici odată tendințe îndreptate și trebuie să protestez contra acestei acuzațiuni nedrepte.

De altfel, cea mai bună dovadă a atitudinii românilor este că în timpul gravelor evenimente din ultimul timp, rezerviștii români, cari au mobilizați s'au prezintat cu toții în regimintele lor și nici măcar unul din ei nu s'a refugiat în România.

Discursul lui Tisza.

Din discursul lui Tisza dăm următoarele părți mai marcante:

»Știrea că Românii din sudul Ungariei ar cumpăra arme, trebuie primită cu cea mai desăvârșită rezervă căci nu numai la noi, dar în tot locul circula fel de fel de zvonuri, când o chestiune este adusă în discuție.

O națiune, mai bine zis viața ei spirituală, este caracterizată în mod trist, dacă crede astfel de zvonuri lipsite de orice temel și faptul că aceste știri sunt crezute, dă dovadă nu de putere, ci de slăbiciune detestabilă.

În ce privește demonstrațiunile Ligii Culturale române ce au avut loc Duminecă la București, trebuie să constat că această instituțiune ne este o veche cunoștință și am urmărit cu toții și întotdeauna actele și atitudinea ei.

În privința aceasta sunt de acord cu contele Iulius Károlyi, că actuala demonstrație a Ligii Culturale române a fost mai vehementă, mai pronunțată decât cele anterioare, căci a avut un caracter mai agresiv decât în trecut și acum trebuie să ne menținem calmul față de manifestațiunile Ligii Culturale române.

Într'o țară unde există o presă absolut liberă și un drept de întrunire nelimitat, este imposibil să nu se întâmple lucruri la fel cu celea ce s-au întâmplat Duminecă.

Toate declarațiunile făcute Duminecă nu trebnesc însă luate în sens tragic. Dar nu este mai puțin adevrat că nici nu trebuesc desconsiderate, cum nu trebuesc desconsiderată nici atitudinea autorităților române față de aceste manifestațiuni, căci numai în felul acesta vom putea judeca just și clar situația. Motive pentru un demers diplomatic nu găsesc însă și tot așa nu găsesc baze ca să cerem reparație, la care numai atunci am fi îndreptățiți, dacă ni s'ar fi făcut nedreptate din partea guvernului român, sau dacă aceasta ar fi făcut declarațiuni pentru care ne-ar datora explicațiuni.

În cazul de față însă nici una nici alta nu s'a întâmplat, așa că eu nu văd necesitatea ca să cerem satisfacție sau să ne luăm satisfacție, sau măcar să cerem pedepsirea celor vinovați și reparația faptelor săvârșite.

La acuzația că școlile medii românești ar crește dușmani ai ideei statului unitar maghiar, răspund că astfel de dușmani se cresc și în școlile ungherești. Nu cunoașterea sau necunoașterea limbii maghiare este cauza acestei dușmăni. De pildă frunțașii românilor cunosc limba maghiară întocmai ca și limba lor proprie.

Nu trebuie judecată situația așa, că o împăcare între maghiari și români este imposibilă sau chiar exclusă, căci azi există foarte mulți români (?-Red.) cari sunt aderenți sinceri ai ideei unitare de stat maghiar.

Marea sarcină este să facem tot posibilul ca numărul acestora să crească.

Eu din parte-mi nu pot să declar decât, ceea-ce am declarat și până acum și o fac aceasta cu solenitate și demnitate repetând, că voi urma calea aleasă fără teamă, fără îngrijorare.

Discursul lui Tisza a fost aprobat de magnați, apoi Camera magnaților

a hotărât ca toate cererile ce i s-au adresat în chestia desaprobarii tratatelor româno-maghiare să fie puse la dosar.

Bucovinenii și meetingul Ligei culturale.

De mult timp țărișoara Bucovina a devenit pentru noi un colț al celor mai curioase apariții când e vorba de-o manifestare solidară națională a Românilor bucovineni. Atâta ură, atâta gălăveală, atâtea panamale și atâtea lașitate, mai rar am întâlnit într-o țară locuită de Români. O mână de oameni, împărțiți în tabere dușmane, conduși de politicieni-gheșeftari — onoare puținelor excepții! — Și aceasta se întâmplă în zile, când Românii Bucovineni pierd zi de zi terenul de sub picioare! De un timp încoace nici n-am mai dat loc corespondențelor, ce le primim din Bucovina, căci erau de-adreptul respingătoare.

Dacă revenim acum din nou la rolul politicianilor-gheșeftari bucovineni, este că vedem pe dep. bucovinean **Dr. Aurel Onciul**, această pasoste pe capul fraților noștri bucovineni, luând rolul de „moralizator” și adresând conducătorilor **»Ligei Culturale»** pe tema meetingului de Duminică atacuri de cel mai perfid calibru.

Ziarele vieneze și ungare publică cu o vădită satisfacție declarațiile acestui aventurier politic, în cari, răspunzând discursurilor rostite la meetingul Ligei în chestia Bucovinenilor, **Dr. A. Onciul** are tupeul să declare, că **»Românii din Bucovina, cel puțin de zece ani de când iau și eu parte la politica activă, n-au absolut nici un motiv la deosebite naționale!»**

Atâta lipsă de conștiință națională, atâta nepricepere a intereselor neamului, și atâta lipsă de recunoștință față de acei cari cu inima strânsă de durere urmăresc nimicirea Românișmului din jurul mormântului dela Putna — n-am întâlnit nici chiar la cele mai întunecoase specii de-alde Onciul. Iar atacurile adresate profesorilor și studenților universitare din București ne scot la iveală încă o altă latură a mentalității lui Aurel Onciul, cea a unui om **»descrerat»**.

Il compătim! De altă parte credem că frații noștri din regat nu vor fi prea supărați pentru atacurile venite din partea acestui om, iar pentru frații noștri din Bucovina să servească debutul lui Onciul ca un nou imbold pentru a lupta în contra indivizilor de teapa lui Onciul.

Nu putem aproba nici tonul celorlalți bucovineni intervievați.

Circumscripțiile electorale.

(Fine)

Județul Sibiuului.

În județul Sibiuului s'a cassat circumscripția Cristianului, dar s'a înființat una nouă, a **Săliștei**. Orașul Sibiu a rămas cu două cerouri ca până acum. În amândouă au majoritatea Sașii, dar în suburbii sunt și mulți alegători români. Celelalte circumscripții sunt:

C. Săliștei, cu sediul în Săliște, are 47 comune.

C. Sebeșului, sediul Sebeșul sâs. cu 12 comune, împreună cu orașul Sebeș.

C. Nocrich, are sediul în Nocrich și 29 comune.

În aceste cerouri avem mulți alegători români și pe lângă o bună organizare și pregătire am avea majorități în două circumscripții.

Județul Sălajului.

C. Cehului-Silvaniei, cu sediul electoral în Ceh și cu 65 comune.

C. Șimleului, centrul Șimleu, 41 comune.

C. Tășnadului, sediul Tășnad, comunele sunt în număr de 54.

C. Zălaului, (Zilah) cu 81 comune și cu sediul în Zălau.

În acest moment nu putem ști dacă s'ar putea lua cu succes lupta electorală cel puțin în un cerc. Ar fi bine să se intereseze de eu vreme frunțații din Sălaj și să aranjeze lupta electorală.

Județul Solnoc-Dobăca.

C. Ilendei, cu centrul de alegere în Ilenda-mare.

Are 120 de comune. Aici avem majoritate română.

C. Gherlei, sediul Gherla 60 comune.

C. Lăpuș, centrul electoral Lăpuș-ung. cu 54 comune.

C. Dej, sediul Dej, 21 comune, împreună cu Dejul.

C. Beclean, cu sediul Beclean și 63 comune.

Județul Timiș.

Are 9 circumscripții. Din aceste înregistrăm următoarele cu câte un număr mai însemnat de alegători rom.

C. Buziașului, sediul Buziaș-băi, comune 26.

C. Biserica-albă cu 18 comune, sediul Biserica-albă.

C. Lipova, sediul Lipova, comune 24.

C. Recașului, sediul Recașul-Timișului, 37 comune.

C. Aradului-nou, cu sediul în Aradul nou și cu 17 comune.

Județul Turda-Arieș.

C. Vințului, cu sediul electoral în Vințul-de-sus, comune 51.

C. Ludoșului, sediul Murăș-Ludoș comune 37.

C. Turdei, cu sediul în Turda, are 52 comune împreună cu orașul Turda.

Tichuirea împărțirilor este așa încât în toate trei circumscripțiile ies în majoritate alegătorii unguri.

În alte județe.

În afară de aceste mai avem alegători români și în alte județe, dar în număr mic, în unele dispărent. Aceste sunt: județele Ciuc, Odorheiu, Treiscaune, Bichig, Torontal, etc.

Orașele.

În orașe, cari au mai multe circumscripții, proiectul fixează hotarele circumscripțiilor cu numirea stradelor și piețelor. Circumscripțiile Budapestei s'au sporit considerabil după noua lege. Are în total 22 de circumscripții. Orașele din ținuturile românești, cari au câte două circumscripții, afară de cele amintite, mai sunt: Aradul, Clujul Târgul-Murășului, Oradea, Tirișoara, etc. În orașe noi nu ne putem valida ca candidați proprii. Vitregitatea timpurilor a avut ca urmare faptul, că nu avem încă orașe românești.

ȘTIRI

— 22 Martie 1914.

Știri din România. Comisiunea mixtă româno-bulgară, în chestia podului peste Dunăre, a ținut alaltaeri o nouă ședință la ministerul lucrărilor publice, sub președinția d-lui A. Saligni.

— S-a hotărât definitiv — anunță **»Dimineața»** — numirea d-lui **G. Diamand** ca director general al teatrelor.

— Deschiderea expoziției anuale a societății **»Tinerimea artistică»**, va avea loc anul acesta în ziua de Duminică 30 Martie v., în localul fostei panoname Grivița. Pregătirile pentru aranjare au început de mult și urmează cu multă sărguință sub conducerea celor trei distinși artiști. S-au anunțat până acum aproape 300 lucrări de pictură și sculptură.

— M. S. regina a vizitat alaltaeri expoziția anuală a societății de binefacere **»Munca»**, de care a rămas încântată. Din lucrurile expuse a reținut 2 costume naționale, trei superbe rochete de copii, 12 servete șabace și ajutor, 2 valințe de Bănat și o perdea de dantele lucrată de mână.

Principii români la Petersburg. Unele ziare din Țară primesc informația că **AA. LL.** principele Ferdinand, principesa Maria și principele Carol, în urma dorinței exprimate de țarul și țarvna Rusiei, și-au prelungit șederea la Petersburg cu o săptămână. **AA. LL.** se vor reîntoarce deci la București Joia viitoare în 27 Martie v. Pe sărbătorile Paștilor va sosi în Țară și **A. S.** principele Carol, întru cât sărbătorile Paștilor din acest an coincid cu aniversarea nașterii **M. S.** regelui și proclamarea alegerii de domnitor. Se știe — după cum am anunțat, — că suveranii României și familia princiară vor petrece sărbătorile Paștilor la Sinaia.

Cereră de extrădare a lui Mândăchescu. Asupra svenului că Austro-Ungaria ar fi cerut extrădarea lui Mândăchescu, **»Universul»** scrie următoarele:

»Este adevărat, că prin intermediul legațiunii austro-ungare din Capitală, s-a înaintat guvernului român o cerere de extrădare a lui Mândăchescu. În această notă însă se adaugă că se face cererea de extrădare, întru cât sunt adevărate informațiile obținute de poliția austriacă, cum că Mândăchescu ar fi născut în Ungaria. Ori s-a dovedit încă dela arestarea lui Mândăchescu, că el este născut într-o comună din jud. Buzău. Deci, în acest caz, chiar prin forma în care este redactată, cererea

guvernului austriac este nulă, prin faptul că nu este menținută. De altfel și pașaportul lui Mândăchescu dovedește, că el este supus român. Asupra cererii de extrădare a fetei Marietta Solomon, care a făcut scrisoarea trimisă de Cățărău episcopului Miklossy, cum și a mătușei acesteia, rămâne să se pronunțe instanțele noastre judecătorești.

— Tot în chestia aceasta ziarul **»Adevărul»** afiă că d-l Siătineanu, titularul cabinetului 5, a luat interogatoriul atât al lui Mândăchescu cât și a celor două fete. Asupra acestui interogator nu s-a putut afla decât că Mândăchescu susține a fi născut în comuna Glodescu-Sărat (jud. Buzău) din părinți țărani. Spre a se stabili exactitatea acestui fapt, parchetul a cerut primăriei din amintita comună extrasul de naștere al lui Mândăchescu. De asemenea parchetul caută să stabilească dacă cele două prietene ale lui Cățărău sunt într-adevăr supuse austro-ungare.

— După cum anunță gazeta **»Cuvântul Studenților»**, studenții bucureșteni sunt convocați pe azi la o mare întrunire publică, pentru a hotărî punctul de vedere studentesc în chestia colegului lor Mândăchescu.

Plecarea dlui Coandă în Egipt. Generalul român dl Coandă — după cum se anunță din Constantinopol — a părăsit capitala Turciei, continuându-și călătoria spre Egipt, în care drum se va opri și la Atena. În momentul plecării, ministrul marinei turcești Djemal-pașa a salutat pe dl Coandă, pe bordul vasului român, unde a vorbit cu dânsul vreo 40 minute. Se șvonește, că la reîntoarcerea sa în România, dl Coandă se va opri din nou la Constantinopol pe o zi sau două.

Asențările — după cum anunță foala oficială a ministrului de honvezi — vor începe în 22 April și vor ținea până în 20 Iunie.

Procesul lui Gorkij. Din Petersburg se anunță, că scriitorul Maxim Gorkij a trebuit să se oblige în scris, că nu va părăsi Rusia înainte de judecarea procesului său.

Congresul internațional al pressei. Societatea **»Union des Associations de Presse»** din Paris a hotărât ca, în anul curent, congresul internațional al pressei să se țină în luna Iulie la Copenhaga. În acest congres se vor discuta: apărarea secretului profesional, reproducerea scrierilor jurnalistice, ajutorarea ziaristilor cari trăiesc departe de patria lor, înființarea baroului de ziaristi ș. a.

Scriitorul Paul Heyse a murit — după cum se anunță din München — alaltăseară la orele 5 și 20 minute.

Dr. Paul Heyse, nestorul scriitorilor germani, moare în etate de 84 de ani. El a fost cel mai apreciat romancier în Germania și a desfășurat în această direcție o activitate extraordinară de mare și plină de succes. Romanele sale istorice mai ales au fost mult citite. În domeniul dramei a produs lucrări de valoare cari au fost mult apreciate.

Eri la amiazi corpul neînsușit al scriitorului a fost transportat la cel mai idilic cimitir din München, numit **»Waldfriedhof»**.

Muncitorii ruși în strămtoare. În urma grevelor muncitorești din Rusia, direcțiunea fabricelor și tuturor stabilimentelor statului a anunțat că sistabilimentele și nu va mai primi pe muncitorii în serviciu decât numai după Paștile gr. orientale. Știrea a stărnit o groază neliniște în sârmul muncitorimei, amenințată să rămână fără nici un ban pe sărbători. Direcția fabricelor statului însă a mers mai departe: a îndrumat toate societățile de consum, cari depind de guvern și de fabricile statului, să detragă creditul tuturor muncitorilor, așa ca aceștia să nu-și poată lua pe credit nici haine și nici chiar de-ale mâncării. În urma acestor măsuri atât de durabile pentru muncitorii din fabrici, aceștia au convocat o adunare, dar au fost înprăștiți de poliție. Muncitorii eșchiși din lucru au impresurat alaltăeri fabricile cari mai funcționează, voind să îndemne la grevă pe ortacii lor din aceste fabrici, iar pe străzi au lipit placate mari roșii — cari au fost rupte și înlăturate de poliție — îndemnând pe toți muncitorii la greva generală.

O groznică catastrofă s'a petrecut luni în apropierea locului unde se prăpădise Titanicul. Amănunte despre această nenorocire — deși contradicții — abia acum sosesc din New-York. Vapoarele **»New-Foundland»** și **»Southern Cross»** plecaseră încă în 18 Martie spre a duce la vânătore de focuri mai multe sute de pescari. Pe drum s'a atașat celor două mari vapoare încă un parc mai mic de vase de pescari, porțiți din St. Iohn. Când au ajuns la marginea Câmpurilor de gheață, unde au debarcat pescarii, s'a pornit un uragan puternic, care a început să prăbușească și să răstoarne peste oaltă stânci mari de gheață, ame-

nințând cu pietre sutele de pescari. Personalul vasului **»New-Foundland»** care era încă în pericol, n'a putut sări în ajutorul nenorociților decât numai după potolirea furtunii, când dintre toți cei plecați numai pe unul singur și-au mai aflat în viață. Ceilalți, parte au murit de frig, parte s'au înecat. Vasul **»Southern Cross»** care plecase cu 300 de pescari, nu s'au mai întors decât numai cu vre-o câțiva. Între cei morți sunt și câțiva matroz ai vaselor amintite.

După alte știri însă numărul victimelor nu pare a fi tocmai atât de mare.

Jandarmi — mijlocitori ai emigranților. Jandarmeria austriacă a descoperit o organizație pentru mijlocirea emigranților, care condusă de comersantul galician Gross, a mijlocit în anii din urmă, emigrarea, fără pașaport, a 18,000 tineri obligați la serviciul militar, în schimbul sumei de 100 cor., de om. În această afacere sunt complicați și jandarmi, ba ar fi vorba chiar de un ofițer-jandarm, care simțind că va fi descoperit, s'a sinucis. S'au făcut mai multe arestări. Cercetările continuă.

Roosevelt trăește. O telegramă din New-York găsminte știrea despre dispariția lui Roosevelt și a expediției sale. S'a primit la New-York o telegramă din Manaos, în care se spune, că expresedintele Roosevelt împreună cu însoțitorii săi a plecat din interiorul pădurilor sălbatice spre țarm și că în timp de o săptămână — dacă nu se va ivi vre-o nenorocire — va ajunge în pace la țel.

Nou record în aviație. Din Paris se anunță: Aviatorul Garvais a întrecut alaltaeri toate recordurile în sborul cu pasageri. Având 9 pasageri, aviatorul Garvais s'a ridicat în timp de 55 minute până la înălțimea de 1600 metri, de unde s'a scoborât la pământ în timp de 11 minute.

Zilele trecute se ridicase la înălțimea de 1680 metri având opt pasageri.

Descoperiri din epoca antiluviană. Dr. Reck, care face excexcări în colniile germane ost-africane a găsit o multime de schelete petrificate a diferite animale din epoca antiluviană, după cari se vede că fauna Africii din acea epocă era în mare parte ca cea de azi. S'au găsit între altele scheletele a două soluri de elefanți: unul mai mare iar altul mai mic decât cel de azi. Un colț din soful a celor doi elefanți uriași are lungimea de 3.18 m.

Ziarul »Universul», având liberă intrare în Ungaria e dispus la cerere a trimite prospecte cu condițiile de abonamente, cât și condițiile de înființarea depozitelor de vânzare. Oferte la »Universul» București. 3—3.

Știri mărunte. Se anunță din Constantinopol că studenții în medicină și drept, otomani pregătesc o călduroasă primire studenților români, cari îi vor vizita la Paști. Studenții turci au alcătuit comitete de recepție.

— Din Simferopol se anunță: În satul Djavtobe, lângă Feodosta, s'a produs o erupțiune a unui vulcan socotit stins de multă vreme. Victime omenești n'au fost și satul n'a suferit stricăciuni de oarece curentul de lavă a luat o direcțiune opusă satului.

— Agenția **»Reuter»** afiă că în insula Iava a deralat alaltaeri un tren lângă Tangjoprick. Locomotiva împreună cu 5 vagoane a căzut într'un râu. 20 de indigeni au murit iar 50 au fost grav răniți. Pasagerii europeni cari se aflau în vagoanele din urmă, au rămas neatinși.

O doftorie ieftină de casă. — Pentru funcționarea regulată a mistuirei stomacului se recomandă folosirea cunoscutelor prafuri Seidlitz a lui Moll. Cutii originale a 2 cor. se pot căpăta zilnic prin postă de la farmacistul A. Moll, liferantul Curței din Viena Tuchlauben 9. În farmaciile din provincie să se ceară preparatul A. Moll provăzut cu marca de contravenție și subscriere — (1)

Din Brașov și Tara-Bârsei.

Parastasul mesei studenților are loc mâine, Duminică, în bisericile Sf. Nicolae din Șcheiu și Sf. Adormire din Brașov-cetate.

Ședința festivă a studenților. Atragem atențiunea publicului asupra ședinței festive a societăților de lectură ale studenților români, care va avea loc mâine după prânz la orele 3. Intrarea e benevolă, iar venitul ședinței e destinat o parte Mesei studenților și o parte fondurilor societăților de lectură.

Conferința învățătoarească trilunară a învățătorilor din tractul Branului se va ținea Joi în 9 Aprilie st. n. în comuna Cristian Se va discuta

chestiunea înțroducerii **»Invățământului alternativ»** în scoalele noastre confesionale.

Urania Kino. În sala Redutei Duminică 5 April 1914. la 1/4, 6 și 8 oare. **Pathé Journal.** **»Povești de strigoic»**. Colorat, foarte interesant. **Lehmann** vrea să se dueleze. Umor. **Serja** cea mai nouă de senzație! **Jules Verne!** Călătorii fantastice în regiuni sălbatice exotice. Primul film **»Jules Verne»**. Cu 25 fleri în jurul pământului. Călătorie romantică. **Aventuri** descrise cu multă putere. Durata reprezentăției 1 1/2 oră.

»Max ca operator de bățături». Din cauza teatrului german n'au loc în luna Aprilie reprezentațiunile cinema.

Cărți și reviste.

Au apărut: **Victor Aestin: O tragedie cerească** poveste astronomică (București, Editura tipografiei ziarului **»Universul»** Str. Brezoianu 11) În această poveste astronomică autorul povestește cum în anul 3000, un corp imens, un soare sistem, pătrunde în sistem solar, producând colosale perturbări. Planeta Marte e sâvrălită afară din sistemul solar, trimisă în înființ, iar planeta Pământ își schimbă drumul ei regulat în jurul soarelui, fiind când mult mai aproape de soare, când mult mai departe decât e acum, dincolo de drumul planetei Saturn. — Planetele Marte Pământul și Venus sunt locuite. Omenirile lor sunt îngrozite și pe Pământ au loc scene în adevăr sălbatice. — Povestirea e atrăgătoare și în același timp instructivă.

— În Biblioteca **»Flacăra»** a apărut Nr. 14: **A De Herz: Păienjenul**, comedie în 3 acte. Ediția III. Prețul 50 bani.

— Revista pentru literatură, artă și știință **»Lucașăru!»** Nr. 6 1914 cu următorul cuprins bogat și variat: Un ofițer în rezervă: Chestia noastră militară. Maria Cunțan: Unui poet (poezie). D. N. Ciotori: Într'un sat. Al. Ciura: În Blănișii Costea Grui: Pe un album (poezie). Radu S. Dragnea: Poetul Șt. O Iosif. Dăii de seamă. Cronici. Ilustrațiuni.

În Panteon.

Se caută pentru cumpărare cartea: **În Panteon. Marii noștri bărbați de la 1848—49, de Silvestru Moldovan. Sibiu 1901.**

A se adresa la redacția **»Gazetei»**, indicând și prețul de vânzare.

ULTIME ȘTIRI.

București, 4 Aprilie. Liga culturală publică un comunicat mai lung explicativ, în care protestează în contra modului, cum presa austro-ungară a exploatat manifestațiunea ei din Duminică trecută.

Liga culturală are dreptul să se intereseze de soartea fraților din Austro-Ungaria. Tratativilor lui Tizsa n-au oferit culturii românești nimic serios ci numai o stare provizorie, care ușor poate fi cassată. În contra acestui provizoriu țințește pretenziunea despre autonomie pe care Liga o cere în interesul culturii naționale a Românilor din Austro-Ungaria.

De încheiere își exprimă speranța, că se vor găsi căi și mijloace, cari să facă pe cei din Budapesta să creeze ceva bun, care să realizeze fericirea tuturor populațiunilor din Austro-Ungaria.

Proprietar: **Tip. A. Mureșianu: Brarise & Comp**
Redactor responsabil: **Ioan Brotea.**

Așa pătesc cei cari seduc mușterul.

At vandut s'amanța streață ca s'amanța lui Mautner de aceea vei fi înclis 14 zile

! Desfacere totală concesiionată ! de autorități !

Din cauza desface- **Dimitru Berbecar,** cu incepere din 16 Martie
rei magazinului urmează vânzarea totală
BRAȘOV, Strada Hirscher 7. 13-150. Telefon 487. cu prețuri scăzute.
Oarele de vânzare dela 8-12 și 2-6.

A sosit: un mare asortiment de haine moderne, de primă-
vară, pardesiuri, haine pentru bărbați, băieți și copii,
Costume și jachete penru fetițe, în magazinul

Depner, Roth & Westemean,
BRAȘOV, Strada Vămei Nr. 3.

Ori oine se poate convinge inainte de ași procura haine, despre calitatea
bună, executarea modernă și solidă a hainelor.

Prețuri moderate fixe.

Comande din provincie se esecută iute și punctual.

Atențiune.

500 părechi încălțăminte, garantat
solide, de bărbați, dame și co-
pii, vând — în lipsă de loc —
cu 25-30% mai ieftin, decât
prețul obicinuit Totodată atrag
atențiunea Onor. public, că mi-au sosit mari
cantități de mărfuri de Paști în bogate și
variate sortimente.

I. SABADEANU,
Magazin de încălțăminte.
10. BRAȘOV, Strada Porții Nr. 10.

6-10

Balsamul Farmacistului A. THIERRY

este o dntorie vindecătoare la toate suferințele de plămâni
piept, alină catarul și peripneumonia și tusea. Are efect
eșcelent la laringită. Prin gargarizare împiedecă difteritis,
răgușală etc. Vindecă frigurile, Vindecă boale de ficat sto-
mac intestine colică, asthna, congestiune, acreală în gât
etc. Vindecă tranșii, hemoride. Are efect purgativ, cu-
răță rinichi, excită apetitul. Servește cu succes la dureri
de dinți, folosit ca apă de gură întărește gingiile, delătură
mirosul greu din gură și stomac, dureri de cap, soldină
etc. Mijloc bun contra limbriciilor. Folosit extern pentru
rane, foc viu, fistule, arsuri, degerături, r e. —
Să nu lipsească din nici o casă, cu deosebire când gra-
rează înflunța colera și alte epidemii. — A se adresa:

An die Schutzengel-Apotheke
des A. THIERRY in Pregrada bei Rohitsch.
12 sticle mici sau 6 cuplă sau 1 sticlă specială costă 5 K 60 b.
La comande mai mari prețuri scăzute.

Alifia Centifolia veritabilă.

oprește și vindecă inveninarea sângelui, face operația de prisos.
Se folosește : la stagnarea curgerii laptelui de prisos, dureri de
piept, foc viu, suferințe vechi la picioare, oase, rani, umături
de picioare și carie; rani de lovituri, contuziuni, scoaterea cor-
purilor straine ca țandări de sticlă, aschii, năsip, aluce, ghimpi
etc., la umflături abscese, aubă, umflătură de unghii, bășică,
rani la picioare, rani produse de arsuri degerături, umflături de
gât, rani la copii etc. etc.

2 borcane costă 3 K 60 bani, cu ramburs sau trimiterea banilor.
Se capătă la farmacia Josef v. Torök și la farmacia din Ungaria. Ea gros la
Dreguerii : Thalmayer & Seitz, Kochmaister Nachf. Brüder Rodanovits in Bpsta
Unde nu se află depozit să se facă comanda direct la 43-50

Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch.

Sanatorium „S A N I T A S”

Institutul și căminul fizico-dietetic,

in Versecz (Vârșet), Ungaria de sud.

Medic dirigente: **Dr. L. MÉHES.**

Sanatoriu este construit după modelul sanatoriilor moderne din străinătate
Cură individuală după sistemul Dr. LAHMANN. Băi de lumină electrică, băi de
aer și soare, toate metodele de întrebunțare a apei, băi medicinale. Cure die-
tetice, cură de struguri. Institutul se află la poalele dealurilor, este provăzut cu
parc și celibe aeriene și este deschis tet anul. La dorință se trimit prospecte
1-3 Sezonul principal Mai—Octomvrie. — Prețuri moderate. —

THEXTRA

cel mai fin extract de ceal fluid
Bun și ieftin.

Indispensabil pentruspotr și economi

Se capătă la I. L. A. Hesshaimer
Victor Schreiber, Brüder Fleischer
Julius Teutsch, drogerie, Alfred
Kammer, Karl Irk's succesorii,
Heinrich Petersberger, N. Grädi-
nar, Coleșă & Pană, Seewald succ.
E. Mönich etc.

Linia Olanda - America

ROTTERDAM.

Societate de Navigațiune cu
vapoare, Olandeză - Americană.

Firmă protocolată în Ungaria:

Mersul vaporului în fiecare
săptămână.

**ROTTERDAM-
NEWYORK-KANADA.**

Birou

Budapest VII., Thököly út 10

Sanatoriu Dr. Jekelius

situat în grădină liniștită, la fața soarelui, primește bolnavi
in căutare, in cazuri hirurgice, de naștere și boale
femeiești.

Medic primar **Dr. JEKLEIUS.**

Telefon 250,

3-50

Prafurile-Seiditz ale lui MOLL

Veritabile numai dacă fie-care cutie este provăzută cu marca de
apărare a lui A. MOLL și cu subscrierea sa

Prin efectul de leuire durabilă al Prafurilor Seiditz de A. Moll in contra gre-
utăților celor mai carbicoase la stomac și pântare, la contra căreilor și aerelei la sto-
mac constipațiunile cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemoroizilor
și a celor mai diferite boale femeiești a luat acest medicament de casă o răsăndire
ce crește mereu de mai multe decenii încoace. — Prețul unei cutii originale sigliate Co-
rone 2— Falsificățiile se vor urmări ne cate judecătorească.

Franzbranntwein și sarealui Moll.

Veritabil numai dacă fie-care sticlă este provăzută cu
marca de scutare și cu plumbul lui A. Moll

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cu-
noscută ca un remediu popular cu deosebire alină durerile
de soldină și reumatism și a altor urmări
de receală.

Prețul unei cutii originale plumbate cor. 2—

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și Dame, fabricat după metoda cel mai nou, pentru culti-
varea rațională a peleii, cu deosebire pentru copii și adulți. — Prețul unei bucați cor.
—40 b Cinci bucați cor. 1,80

Fie-care bucată de săpun, pentru copii este provăzută cu marca de apărare A. Moll.

Trimiterea principală prin Farmacistul A. MOLL Wien, I. Tuchlauben

c. și reg. furnisor al curții imperiale.

— Comande din provincie se efectuează Zitate prin postă.

La depozite să se ceară anumit preparantele provăzute cu iscalitura și marca de
apărare a lui A. MOLL.

Deposit in Brașov: **Carl Schmidt,** farmacist.

50-44

Anunț de licitație.

In 27 și 28 Aprilie st. n. 1914
se vor vinde cu licitație obiectele
se sau amanetat din 12 Ianuarie
1913 până inclusive in 22 Martie
1913 și anume: sub numărul
575—1913 până inclusive cu Nr.
4436—1913 al căror termin a e-
pirat și nu s'au resocumpărat.

Licitația va avea loc in lo-
calul Casei de zăoage, dela 8 oare
până la 11 oare a. m. și in caz
de lipsă dela 2 până la 4 oare
p. m.

Obiectele cari se vor vinde
sunt: Giuvaericale, ciasornice
de aur și argint și alte scule
de aramă, cioaie, cositor, flanelle,
haine bărbătești și femeiești,
cisme, ghete și altele.

Vânzarea se face in bani gata.
Răscumpărarea sau inoirea
amanetelor se poate face numai
până cu o zi înainte de licitație.

In ziua vânzării cu licitație
nu se permite nici într'un chip a
prelungi amanetarea.

Brassó, 4 April 1914.

Casă de amanetare orășenească.

Inainte de a comanda sau de a cumpă a!

Mă rogă Vă convinge ce ieftin, cu preț
potrivit puteți cumpăra dela mine.
Cu toată stima

H. OSTERSETZER

Mare Magazin de Giuvaericale,
obiecte de aur și argint.
BRAȘOV, TÂRGUL GRĂULUI Nr. 9.

Atelier propriu cu mașinării de preci-
ziune pentru reparaturi.

DESCHIDERE DE MAGAZIN.

Am onnarea a aduce la cunoștința On. public, că după un period
de 22 ani de activitate, am eșit din legăturile cu firma „Frie-
drich Reiser“ și am deschis pe piața din loc in **Colțul stra-
dei Vămei Nr. 36 (palatul Czell)** un

MAGAZIN

cu articoli de strungărie și umbrele (corturi).

Se află un deposit asortat bine cu umbrele dela genre cel mai
ieftin până la cel mai fin articoli de galanterie ca rechisite
de fumat, bastoane, etc.

Reparaturi ce cade in bransa aceasta ca îmbrăcarea de corturi cu
stofe bune cu garanție, reparaturi la umbrele bastoane, gente, pă-
puși se execută **solid și punctual.**

Rog on. public ami sprijini între- **Victor Goldschmidt.**
prinderea mea seamnez cu stimă